KAUCJA PL

WYTYCZNE SYSTEMU KAUCYJNEGO DLA OPAKOWAŃ

Zbiór wytycznych obejmujący specyfikacje opakowań, kodów EAN i oznaczenia systemu kaucyjnego.

O kaucja.pl 2
1. Cel 3
2. Kody EAN 4
- 2.1. Umiejscowienie kodów EAN 8
- 2.1.1. Zmiana kodu EAN/numeru GTIN 8
- 2.2. Zalecenia dotyczące kodu EAN 9
3. Znak systemu kaucyjnego 10
- 3.1. Wymagania 10
- 3.2. Zalecenia 11
- 3.2.1. Czcionka 11
- 3.2.2. Kolorystyka 12
- 3.2.3. Umiejscowienie na kolorowch tłach 13
- 3.2.4. Naklejki 13
4. Kształt opakowań 14
- 4.1. Wymagania 14
- 4.2. Zalecenia 14
5. Zmiana oznakowania po przystąpieniu do systemu kaucyjnego 15
6. Materiały opakowaniowe 16
- 6.1. Aluminium i stal 16
- 6.2. PET 16
- 6.3. HDPE 16
- 6.4. Szkło 16
TABELA ZMIAN 17
PARTNERZY WYTYCZNYCH 18

KAUCJA.PL
Krajowy System Kaucyjny

O Kaucja.pl:

To podmiot reprezentujący powołany przez wiodących producentów napojów w Polsce: Coca-Cola HBC Polska, Colian, Grupa Maspex, Nałęczów Zdrój, Nestlé Polska, Oshee Polska, PepsiCo Polska, Red Bull, Van Pur, Zbyszko Company oraz Żywiec Zdrój. Spółka powstała w celu zapewnienia producentom realizacji obowiązków związanych ze zbiórką opakowań po napojach, objętych systemem kaucyjnym. Zapraszamy do współpracy producentów napojów, sieci handlowe, sklepy oraz każdego uczestnika systemu kaucyjnego, jednocześnie promując edukację ekologiczną i zrównoważony rozwój.

1. Cel

Dokument zawiera wymagania oraz zalecenia dotyczące opakowań wobec systemu kaucyjnego. Znajomość i stosowanie wymagań są kluczowe dla skutecznego włączenia produktów w opakowaniach kaucjonowanych oraz ich właściwej identyfikacji przez system podczas zwrotu. Spełnienie zaleceń nie jest obligatoryjne, lecz ich nieuwzględnienie może prowadzić do nieprawidłowego rozpoznawania opakowań.

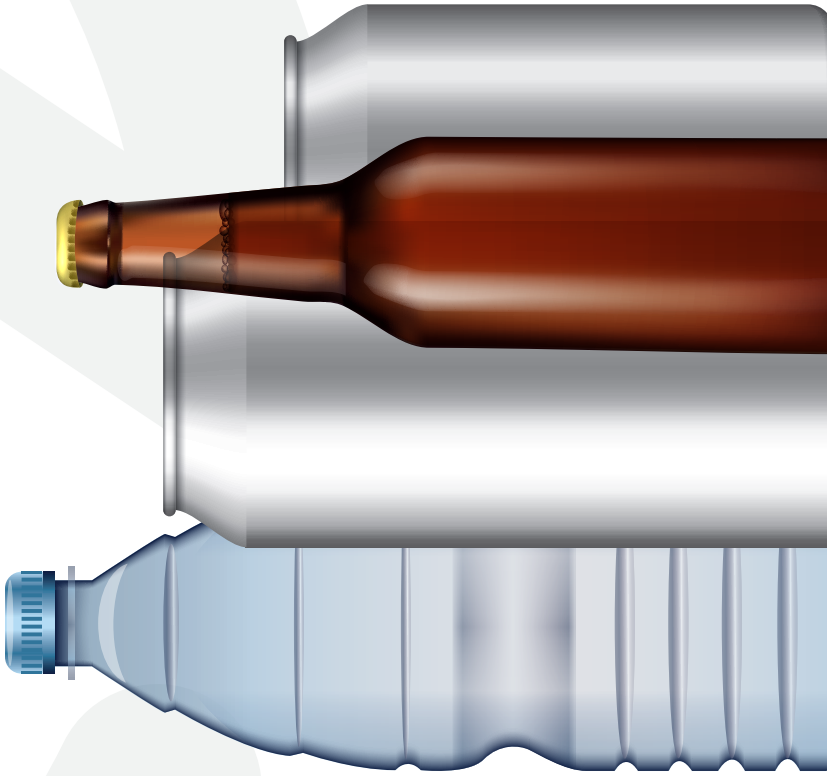

2. Kody EAN

Typy kodów: Akceptowane są kody typu EAN-13, EAN-8, ujednolicone zgodnie z normą SR ISO/CEI 15420. Są one standardami w branży i umożliwiają jednoznaczną identyfikację produktów w systemie kaucyjnym. Należy unikać produktów znakowanych kodami UPC (Universal Product Code).

Zgodność z normami GS1: Wszystkie kody EAN muszą spełniać wytyczne GS1 zawarte w dokumencie „Specyfikacje Ogólne GS1" w wersji 24.0, ze stycznia 2024 dotyczące:

- rozmiarów,
- kolorów,
- kontrastów,
- proporcji,
- strefy ciszy,
- jakości druku.

Te zasady zapewniają, że kody będą jednoznacznie czytelne dla systemów skanujących.

Rozmiar: Wymiary kodów EAN są ściśle regulowane przez wspomniane wytyczne GS1:

- EAN-13:
  - Nominalny rozmiar: 37,29 mm x 22,85 mm
  - Minimalny rozmiar: 29,83 mm x 18,28 mm
- EAN-8:
  - Nominalny rozmiar: 26,73 mm x 18,23 mm
  - Minimalny rozmiar: 21,38 mm x 14,58 mm

GRAFIKA: ZWYMIAROWANE EAN-13 i EAN-8

EAN-13

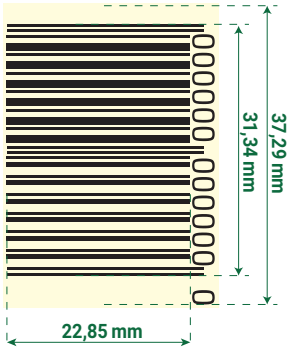

EAN-8

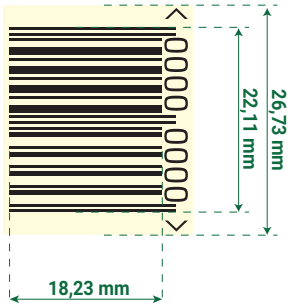

Zakres powiększenia: Kod musi być wydrukowany w skali od 80 do 115% swojego nominalnego rozmiaru. Optymalne wielkości to od 100 do 115%, aby zapewnić najlepszą czytelność.

Minimalne wymiary kodów nie mogą być mniejsze niż 90% szerokości i 80% wysokości. Podana wartość dotyczy kodu umiejscowionego horyzontalnie.

TABELA: Wymiary kodów kreskowych EAN-13 i EAN-8 w zależności od współczynnika powiększenia

Współczynnik powiększenia	Szerokość modułu (idealna) [mm]	EAN-13 [mm]		EAN-8 [mm]	
		SZEROKOŚĆ	WYSOKOŚĆ	SZEROKOŚĆ	WYSOKOŚĆ
0,80	0,264	29,83	18,28	21,38	14,58
0,85	0,281	31,70	19,42	22,72	15,50
0,90	0,297	33,56	20,57	24,06	16,41
0,95	0,313	35,43	21,71	25,39	17,32
1,00	0,330	37,29	22,85	26,73	18,23
1,05	0,346	39,15	23,99	28,07	19,14
1,10	0,363	41,02	25,14	29,40	20,05
1,15	0,379	42,88	26,28	30,74	20,96

GRAFIKA: Minimalna wielkość kodu 90/80 w układzie horyzontalnym

EAN-13

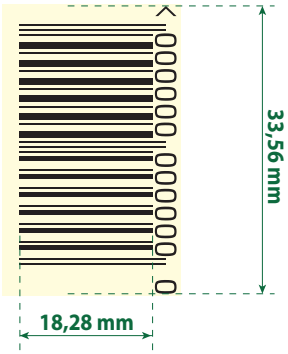

EAN-8

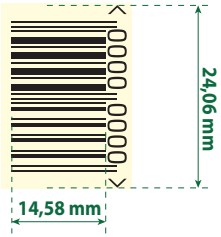

TABELA: Dopuszczalne proporcje pomniejszenia/powiekszenia oraz dokładne wymiary kodów EAN-13

Współczynnik pomniejszenia/ powiększenia	Idealna szerokość elementu x [mm]	Białe pole po lewej stronie [mm]	Białe pole po prawej stronie [mm]	CAŁKOWITA szerokość wliczając białe pola [mm]	Szerokość od pierwszej do ostatniej linii kodu [mm]	Wysokość wraz z cyframi [mm]	Wysokość linii bez cyfr [mm]	Wysokość linii do dolnej części najdłuższej linii [mm]	ORIENTACJA
80%	0,264	2,904	1,848	29,83	25,08	20,73	18,28	19,600	Pionowa
85%	0,281	3,091	1,967	31,70	26,64	22,02	19,42	20,825	Pionowa
90%	0,297	3,267	2,079	33,56	28,21	23,32	20,57	22,050	Pionowa
95%	0,313	3,443	2,191	35,43	29,80	24,61	21,71	23,275	Pionowa
100%	0,330	3,630	2,310	37,29	31,35	25,93	22,85	24,500	Pionowa/ Pozioma
105%	0,346	3,806	2,422	39,15	32,92	27,21	23,99	25,725	Pionowa/ Pozioma
110%	0,363	3,993	2,541	41,02	34,49	28,50	25,14	26,950	Pionowa/ Pozioma
115%	0,379	4,169	2,653	42,88	36,06	29,80	26,28	28,175	Pionowa/ Pozioma

TABELA: Dopuszczalne proporcje pomniejszenia/powiększenia oraz dokładne wymiary kodów EAN-8

Współczynnik pomniejszenia/ powiększenia	Idealna szerokość elementu x [mm]	Białe pole po lewej stronie [mm]	Białe pole po prawej stronie [mm]	CAŁKOWITA szerokość wliczając białe pola [mm]	Szerokość od pierwszej do ostatniej linii kodu [mm]	Wysokość wraz z cyframi [mm]	Wysokość linii bez cyfr [mm]	Wysokość linii do dolnej części najdłuższej linii [mm]	ORIENTACJA
80%	0,264	1,848	1,848	21,380	17,680	17,050	14,688	15,904	Pionowa
85%	0,281	1,967	1,967	22,720	18,790	18,110	15,606	16,898	Pionowa
90%	0,297	2,079	2,079	24,060	19,900	19,180	16,524	17,892	Pionowa
95%	0,313	2,191	2,191	25,390	21,010	20,240	17,442	18,886	Pionowa
100%	0,330	2,310	2,310	26,730	22,120	21,310	18,360	19,880	Pionowa/ Pozioma
105%	0,346	2,422	2,422	28,070	23,230	22,380	19,278	20,874	Pionowa/ Pozioma
110%	0,363	2,541	2,541	29,400	24,320	23,440	20,196	21,868	Pionowa/ Pozioma
115%	0,379	2,653	2,653	30,740	25,430	24,510	21,114	22,862	Pionowa/ Pozioma

2.1. Umiejscowienie kodów EAN

Wybór miejsca na kod powinien być zgodny z rozdziałem 6 dokumentu „Specyfikacje Ogólne GS1". Kod nie może być umieszczony na elementach opakowania narażonych na uszkodzenia podczas użytkowania, takich jak nakrętki lub łatwo usuwalne etykiety. Lokalizacja powinna zapewniać trwałość i dostępność kodu przez cały okres użytkowania opakowania. Na jednym opakowaniu nie mogą znajdować się różne kody kreskowe.

W przypadku opakowań o małej średnicy, np. puszek, zdecydowanie rekomendujemy umieszczanie kodu EAN usadowionego „na boku", czyli w formie drabinki.

Dla każdego produktu wprowadzanego do systemu kaucyjnego wymagane jest zastosowanie nowego, unikalnego kodu EAN. Dotyczy to kodów EAN na opakowaniach jednostkowych oraz nowych, unikalnych kodów na opakowaniach zbiorczych typu m-pack. Kod nie może być wcześniej używany ani obecnie wykorzystywany w wersji produktu nieobjętej systemem kaucyjnym. W przypadku stosowania kodu wykorzystywanego na innych rynkach konieczne jest uzgodnienie tego z Kaucja.pl. Unikalny kod zapewnia poprawne rozpoznanie opakowań objętych kaucją. Eliminuje to ryzyko zwrotu kaucji za opakowania, za które kaucja nie została pobrana.

Specyfikacja GS1

https://gs1pl.org/standardy/specyfikacje-ogolne-gs1/

2.1.1. Zmiana kodu EAN/numeru GTIN

Jeżeli producent planuje zmianę kodu EAN/numeru GTIN w opakowaniu, wymagana jest konsultacja z Kaucja.pl. Konsultacja wymagana jest również w przypadkach, gdy ulegną zmianie:

- materiał użyty do produkcji (nie dotyczy proporcji rPET do PET),
- dowolny wymiar, o więcej niż 20%,
- masa o więcej niż 10%.

2.2. Zalecenia dotyczące kodu EAN

UMIESZCZENIE *Kod EAN powinien być umieszczony:*
- *pionowo (w formie drabinki), co znacznie ułatwia automatom typu RVM prawidłowe odczytanie kodu,*
- *na możliwie płaskiej powierzchni odpornej na wilgoć,*
- *nie bliżej niż 10 mm od krawędzi opakowania.*

KOLORYSTYKA *Zaleca się stosowanie możliwie jak najbardziej kontrastujących ze sobą kolorów, z preferencją dla czarnych pasków na białym tle.*

NACHYLENIE *Kąt nachylenia kodu względem osi opakowania nie powinien przekraczać 10 stopni.*

POWIĘKSZENIE *W przypadku umieszczenia kodu na nachylonych powierzchniach, takich jak szyjka butelki, zaleca się powiększenie do co najmniej 100% jego nominalnego rozmiaru, zgodnie ze standardami GS1.*

MATERIAŁ ETYKIETY *Etykieta powinna być wykonana z trwałego materiału, który nie ulega deformacjom, takim jak marszczenie, co wpływa na czytelność kodu.*

KOD EAN: *W celu sprawnego funkcjonowania systemu kaucyjnego na terenie Polski, każdy produkt powinien być oznaczony unikatowym kodem EAN przeznaczonym wyłącznie dla tego systemu kaucyjnego.*

NOWE KODY DLA OPAKOWAŃ ZBIORCZYCH *Ze względów operacyjnych i sprawozdawczych zaleca się zmianę kodów EAN dla zbiorczych opakowań sprzedażowych zawierających opakowania kaucjonowane.*

3. Znak systemu kaucyjnego

3.1. Wymagania

Oznaczenie zwykle nie jest skanowane przez systemy automatów zwrotnych lub skanery ręczne, pełni jednak istotną rolę w komunikacji z indywidualnymi użytkownikami systemu.

Zgodnie z ustawą wprowadzającą system kaucyjny, każde opakowanie do niego należące musi być opatrzone oznakowaniem wskazującym na objęcie opakowania systemem kaucyjnym oraz określającym wysokość kaucji, zgodnym z przedstawionym obok wzorem.

Oznakowanie powinno:

1. być wyraźne, widoczne, czytelne i trwałe;
2. kontrastować z tłem;
3. znajdować się na etykiecie.

Od startu 1 października 2025 r. systemu kaucyjnego, kaucja wynosić będzie 0,50 zł dla puszek metalowych i butelek z tworzyw sztucznych oraz 1,00 zł dla zwrotnych butelek szklanych. Wektorowo tekstową wersję znaku z wysokością kaucji można znaleźć na stronie MKiŚ: https://www.gov.pl/web/klimat/oznakowanie-opakowan-w-systemie-kaucyjnym

Podczas przygotowania projektu opakowania zalecamy stosowanie w pełni wektorowej wersji oznaczenia systemu kaucyjnego dostępnego w zasobach Kaucja.pl pod adresem: https://kaucja.pl/do-pobrania/

GRAFIKA: Oznakowanie opakowań w systemie kaucyjnym

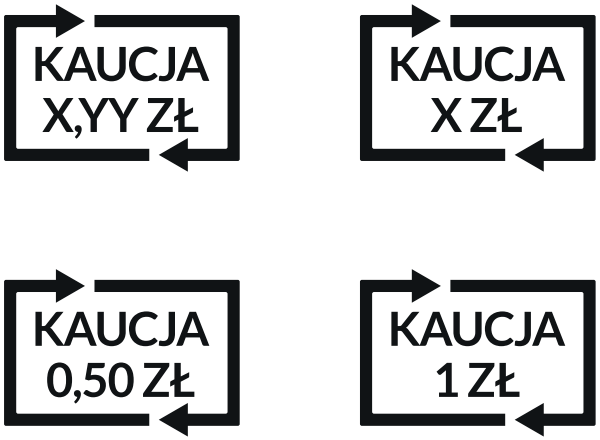

X,YY – oznacza kwotę kaucji, w której X oznacza złotówki, a YY grosze

X – oznacza kwotę kaucji w pełnych złotych.

3.2. Zalecenia

Znak kaucyjny na opakowaniach winien skutecznie i jednoznacznie informować o przynależności do systemu kaucyjnego, co pomaga konsumentom w rozpoznaniu takich opakowań. W celu zapewnienia czytelności znaku kaucyjnego, należy zachować wielkość minimalną 1,4 mm dla dużej litery/cyfry w znaku. Przy tej wielkości dużej litery wysokość wynosi 8,3 mm, a szerokość 11,7 mm. Zalecane jest, by znak został umieszczony bezpośrednio w pobliżu kodu EAN, optymalnie bezpośrednio nad nim. Zalecenia obejmują również strefę ciszy wokół znaku, której wartość minimalna powinna być nie mniejsza niż połowa wysokości grotu strzałki.

W przypadku stosowania oznaczeń wielu systemów kaucyjnych na opakowaniach dystrybuowanych na wielu rynkach, logo polskiego systemu kaucyjnego powinno towarzyszyć pozostałym oznaczeniom kaucyjnym w bezpośredniej okolicy kodu EAN.

Odstępstwa od powyższych zaleceń mogą prowadzić do błędnej identyfikacji opakowania przez konsumenta, jako nieobjętego systemem kaucyjnym.

3.2.1. Czcionka

Nie ma wyraźnych przepisów określających rodzaj oraz minimalną wielkość czcionki tekstu w znaku kaucyjnym. Z udostępnionej przez MKiŚ hybrydowej wersji znaku kaucyjnego wiadomo, że zastosowany został bezpłatny polski font o nazwie Lato-Bold. Rekomendowane jest stosowanie czcionki o wysokości dużej litery nie mniejszej niż 1,4 mm i proporcjonalnej szerokości.

GRAFIKA: Znak systemu kaucyjnego w wariancie 0,50 zł oraz 1,00 zł

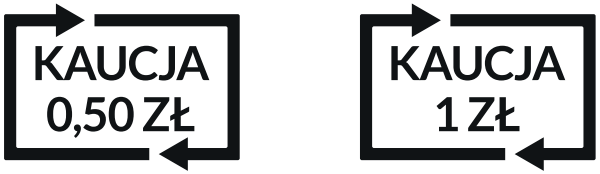

GRAFIKA: Wymiary minimalne logo: szerokość, wysokość, strefa ciszy, wielkość liter

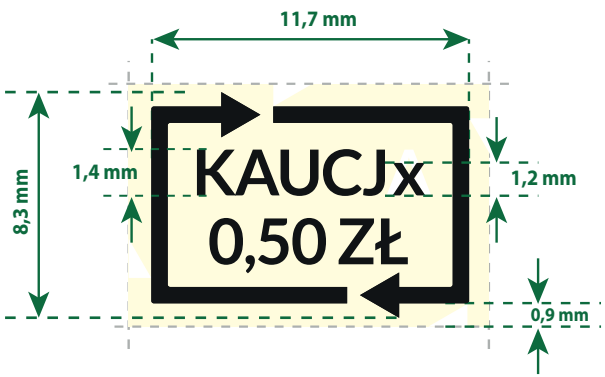

3.2.2. Kolorystyka

Obowiązujące przepisy informują, że znak systemu kaucyjnego powinien „kontrastować z tłem”. Ze względu na rekomendowane umieszczenie logotypu w bezpośredniej okolicy kodu EAN sugerowane jest rozwiązanie wykorzystujące kolorystykę tego kodu. W wyjątkowych przypadkach można dostosować kolorystykę symbolu systemu kaucyjnego do koloru tekstu prezentującego wymagane przepisami informacje wrażliwe, pod warunkiem zachowania zgodności projektu graficznego z ustawowymi wymaganiami kontrastu tła.

GRAFIKA: Przykłady akceptowanych kolorystycznych rozwiązań

GRAFIKA: Przykłady nieakceptowanych kolorystycznych rozwiązań

3.2.3. Umiejscowienie na kolorowych tłach

W przypadkach, gdy oznakowanie systemu kaucyjnego jest umieszczone na kolorowych tłach lub podkładach , zaleca się użycie jednolitego kolorystycznie tła, aby uniknąć nieczytelności powodowanej przez dodatkowe obramowanie czy skomplikowane wzory tła. Znak powinien być zawsze wyraźny i łatwo rozpoznawalny. Jest to możliwe dzięki utrzymaniu odpowiedniego kontrastu z tłem, bez zbędnych obramowań. Stosowanie dodatkowych kolorów jako tła logotypu jest dopuszczalne, o ile są one zgodne z zasadami kontrastowości. Dopuszcza się stosowanie samoprzylepnych etykiet z logotypem systemu kaucyjnego jako rozwiązania czasowego, gdy druk na opakowaniu nie jest możliwy.

3.2.4. Naklejki

Naklejki mogą być stosowane na wszystkich rodzajach opakowań, w tym importowanych, a ich nanoszenie nie może prowadzić do zasłaniania istotnych oznaczeń, takich jak kod EAN (nie dotyczy zmiany kodu EAN), nazwa produktu, informacje o składzie, alergenach, zawartości alkoholu czy pojemności. Każda naklejka musi być odporna na czynniki zewnętrzne i zapewniać wyraźne, widoczne i trwałe oznakowanie systemu kaucyjnego. Sposobem minimalizowania negatywnego wpływu na przydatność opakowań do recyklingu jest minimalizowanie masy stosowanych naklejek – z tego względu masa naklejek nie powinna przekraczać 5% masy opakowania.

4. Kształt opakowań

4.1. Wymagania

Według rozporządzenia Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 8 lipca 2024 r., do systemu kaucyjnego należeć będą:

- jednorazowe butelki z tworzyw sztucznych o pojemności do 3 litrów,
- szklane butelki zwrotne (wielokrotnego użytku) do 1,5 litra,
- metalowe (aluminiowe i stalowe) puszki o pojemności do 1 litra.

Brzegi opakowań muszą być bezpieczne i niezagrażające osobom zajmującym się ich ręcznym odbiorem oraz bezpieczne dla maszyn sortujących, w tym RVM.

4.2. Zalecenia

Zaleca się przestrzeganie określonych parametrów dotyczących zewnętrznych wymiarów opakowań.

Jeżeli wymiar opakowania przekracza którąś z wartości podanych w tym punkcie, zaleca się wcześniejszą konsultację z Kaucja.pl.

Proporcja wymiarów opakowania powinna zapewniać, że wysokość jest co najmniej 1,4 razy większa niż szerokość. Brzegi opakowania zaleca się zaokrąglić, aby mogło swobodnie obracać się w maszynie RVM podczas odczytywania kodu EAN. Dodatkowo, istotne jest, aby środek ciężkości opakowania był umieszczony w sposób pozwalający na stabilne ułożenie opakowania w pozycji poziomej na płaskiej powierzchni.

TABELA: Średnica opakowań (mierzona jako zewnętrzna szerokość opakowania w jego najszerszym punkcie):

dla opakowań plastikowych	**od 50 do 130 milimetrów**
dla puszek metalowych	**od 50 do 100 milimetrów**
dla butelek szklanych wielokrotnego użytku	**od 50 do 130 milimetrów**

TABELA: Wysokość opakowań (łącznie z nakrętką):

dla opakowań plastikowych	**od 80 do 360 milimetrów**
dla puszek metalowych	**od 80 do 200 milimetrów**
dla butelek szklanych wielokrotnego użytku	**od 80 do 360 milimetrów**

5. Zmiana oznakowania po przystąpieniu do systemu kaucyjnego

Po przystąpieniu do systemu kaucyjnego wprowadzającym produkty w opakowaniach kaucjonowanych rekomenduje się wprowadzenie zmian w oznakowaniu:

Znak „Tidyman"

Zaleca się usunięcie tego symbolu z opakowań, aby uniknąć wprowadzania konsumentów w błąd. Symbol „Tidyman", sugerujący wyrzucanie do kosza, może być mylący w kontekście systemu kaucyjnego, który promuje zwrot opakowań do punktów zbiórki.

GRAFIKA: Znak „Tidyman"

Znak „Green Dot"

Informuje o udziale producenta w systemie odzyskiwania i recyklingu; jego obecność na opakowaniach oznakowanych symbolem systemu kaucyjnego nie jest konieczna.

GRAFIKA: Znak „Green Dot"

Decyzja o usunięciu obu znaków oraz stosowaniu innego oznakowania pozostaje w gestii producenta. Wzory oznakowania opakowań wskazujące na poszczególne rodzaje materiałów, z których opakowanie zostało wykonane, regulowane jest przez rozporządzenie Ministra Środowiska w sprawie wzorów oznakowania opakowań z dnia 3 września 2014 r. (Dz.U. z 2014 r. poz. 1298).

6. Materiały opakowaniowe

Przy wyborze materiału do produkcji opakowań należy uwzględniać kryteria techniczne i środowiskowe. Opakowania powinny być wykonane z materiałów, które są nie tylko trwałe i bezpieczne w codziennym użyciu, ale również łatwe do przetworzenia po ich życiu użytkowym. Zalecane materiały to:

6.1. Aluminium i stal System obsługuje puszki napojowe wykonane z aluminium, jak również wykonane z połączenia elementu stalowego (korpus) z aluminium (wieczko). Puszki zawierające „widgety" – niewielkie pojemniki z azotem uwalnianym podczas otwierania – są akceptowalne, ale zaleca się wcześniejszą konsultację z Kaucja.pl.

6.2. PET (politereftalan etylenu) Butelki PET, zarówno przezroczyste, jak i kolorowe, są akceptowane przez system. Dyrektywa UE 2019/904 w sprawie ograniczenia wpływu niektórych wyrobów z tworzyw sztucznych wymaga, aby od 2025 r. wszystkie butelki PET używane do napojów miały średnią zawartość materiałów pochodzących z recyklingu na poziomie co najmniej 25%, a od 2030 r. – na poziomie 30%.

6.3. HDPE (polietylen wysokiej gęstości) Butelki HDPE, zarówno przezroczyste, jak i kolorowe, są akceptowane przez system.

6.4. Szkło Butelki wielokrotnego użytku wykonane ze szkła są akceptowane przez system.

Decydując o wyborze opakowań, należy wziąć pod uwagę grubość ich ścianek. Przesadnie gruba i sztywna butelka PET, HDPE lub puszka stalowa może blokować systemy kompresji niektórych automatów RVM.

41 ALU

40 FE

1 PET

2 HDPE

70 GL

TABELA ZMIAN:

1.0	Wersja inicjalna dokumentu 31.10.2024 r.
1.1	Zmiany graficzne 8.11.2024 r.
1.2	Poprawka błędu pisarskiego dotyczącego zamiany szerokości i wysokości znaku kaucyjnego oraz uściślenie. 19.11.2024 r.
2.0	Wersja: Luty 2025 r.

GRAFICZNE:

układ publikacji, szata graficzna, większa ilość wyimków oraz przykłady akceptowane i nieakceptowane. Format tabel.

MERYTORYCZNE:

Oznaczenie kaucyjne: wymiary minimalne doprecyzowane do pierwszego miejsca po przecinku,

Kody: kąt nachylenia kodu EAN względem osi opakowania, wymagane stosowanie kodów unikalnych oraz brak akceptacji kodów UPC (Uniwersal Product Code).

Masa opakowania: zmiana wartości podlegającej obowiązkowi zgłoszenia.

Puszki napojowe: Brandbook kaucja.pl zgodny z wytycznymi Fundacji RECAL powstałymi z krajowymi producentami puszek.

TEKSTOWE:

- Skrócenie tekstów.
- Zmiany szyku zdań.
- Zmiany fleksyjne oraz interpunkcyjne.
- Informacja o inicjatywie oraz akcjonariuszach Kaucja.pl.

PARTNERZY WYTYCZNYCH

recal alu®

FUNDACJA NA RZECZ ODZYSKU
OPAKOWAŃ ALUMINIOWYCH